

Een Bijbels Leerhuis over Handelingen Hemelvaart-Pinksteren

| 2026 – 2027 |

“U ZULT DE KRACHT VAN DE H. GEEST ONTVANGEN”

“U zult de kracht van de H. Geest ontvangen”

Doelstellingen

De deelnemers...

- ... ontdekken een van de eerste twee hoofdstukken van het boek Handelingen
- ... duiden het belang van ofwel de Hemelvaart of het Pinkstergebeuren religieus
- ... begrijpen de beweging bij Hemelvaart of bij Pinksteren
- ... leren nadenken over het belang van de H. Geest in het eigen leven
- ... worden door gesprek gesterkt in het getuigen van het eigen geloofsleven
- ... verkennen en verdiepen de Schrift aan de hand van kunst en gesprek

Verloop van de avond

19u30	Welkom, lied en korte inleiding
19u40	Tekst lezen Handelingen 1, 1-14 of 2, 14-37 Tekst doorgronden
20u30	Pauze
20u45	Tekst verwerken aan de hand van het kunstwerk of de muziek
21u15	Antwoorden in gebed
21u30	einde

Bronnen

P. BOSSUYT ET J. RADEMAKERS, *Témoins de la Parole de la Grâce. Actes des Apôtres*, Institut d' Études Théologiques, Bruxelles, 1995, blz. 102-158

PHILIPPE BOSSUYT, *L'Esprit en Actes, lire les Actes des Apôtres*, Editions Lessius, 1998, blz. 9-18

CHRISTOPHE VEKEMAN, *Tot God*, Uitgeverij De Arbeidspres, Antwerpen, 2024, blz. 129-130

1. Welkom en lied

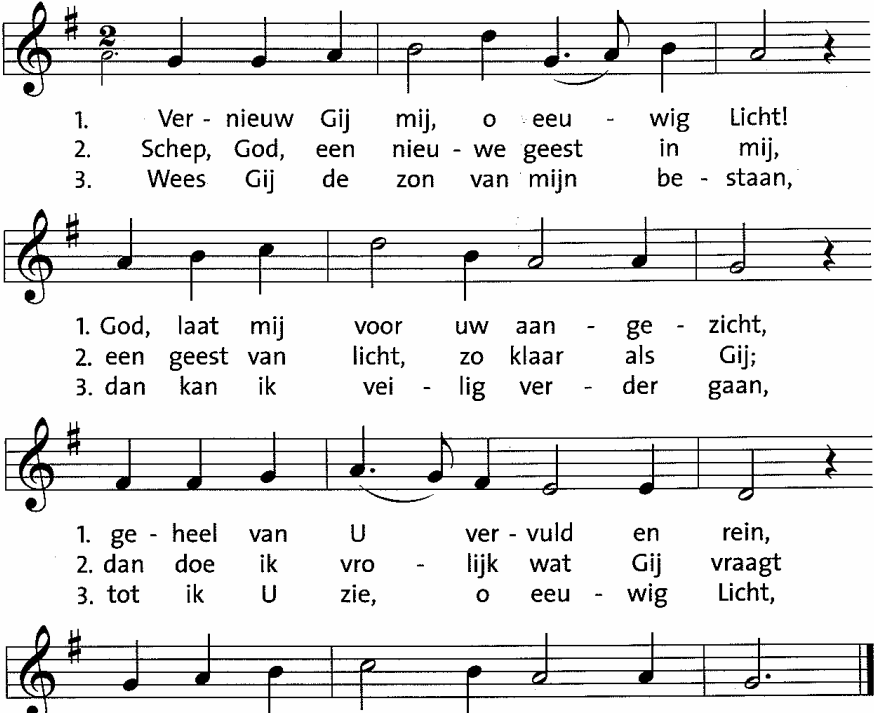
In deze tweede bijeenkomst starten we met de tekstuele verkenning van de Handelingen van de Apostelen. We zijn deze avond niet alleen getuige van een scharniermoment in het leven van de apostelen, maar ook van het ontstaan van de Kerk. In de eerste twee hoofdstukken laten we ons raken door de slotwoorden van Jezus, Zijn Hemelvaart en proberen de ervaring van Pinksteren in ons leven te laten oplichten.

Laat ons starten met een lied over Hemelvaart. We zingen nr. 610 uit Zingt Jubilate: "Vernieuw Gij mij, o eeuwig Licht!". Het is een meditatief lied dat in de derde strofe heel mooi de hoop bezingt die het feest van Hemelvaart wekt: *"Wees Gij de zon van mijn bestaan... tot ik U zie, o eeuwig Licht, van aangezicht tot aangezicht."*

t.: J.F. Ruopp, vert. A. den Besten / m.: uit "Nürnbergisches Gesangbuch, 1676

Meer informatie over het lied:

<https://drive.google.com/file/d/1uGIkt82iuuW5BXIUUVUqrsF70enWAF6yb/view>

1. Ver - nieuw Gij mij, o eeu - wig Licht!
2. Schep, God, een nieu - we geest in mij,
3. Wees Gij de zon van mijn be - staan,

1. God, laat mij voor uw aan - ge - zicht,
2. een geest van licht, zo klaar als Gij;
3. dan kan ik vei - lig ver - der gaan,

1. ge - heel van U ver - vuld en rein,
2. dan doe ik vro - lijk wat Gij vraagt
3. tot ik U zie, o eeu - wig Licht,

1. naar lijf en ziel her - bo - ren zijn.
2. en ga de weg die U be - haagt.
3. van aan - ge - zicht tot aan - ge - zicht.

2. Inleiding

Een stevige, beweeglijke en uitdagende tekst ligt voor ons. De tekst zal vertrouwd aanvoelen, maar bevat toch een aantal interessante passages waar we misschien snel over lezen. Het eerste hoofdstuk verhaalt over het laatste moment waarop Jezus in ons midden is. Hij stijgt op en de apostelen verlaten de Olijfberg om naar Jeruzalem terug te keren. Hij verlaat hen, maar laat hen niet alleen. Vertwijfeld trekken ze naar de bovenkamer om daar in de intimiteit van het gebed samen te zijn.

Op Pinksteren wordt hun gebed en wachten verhoord. De Heilige Geest komt met een gedruis binnen. Hij stuwt de apostelen de wereld in! Een belangrijke gebeurtenis waarop Petrus als andere mens optreedt en het hart van de mensen weet te raken. In deze sessie verdubbelen we de drie vertrouwde stappen. We lezen twee keer een fragment om het beter te begrijpen en het ons eigen te maken. Telkens verwerken we deze tekst aan de hand van muziek. Op het einde van deze sessie actualiseren we de passages door er met elkaar over in gesprek te gaan. We beantwoorden het Woord met een gebedsmoment.

Programma A: Het verhaal van de Hemelvaart

2.1. De tekst lezen

Hand 1, 1-14

Jezus opgenomen in de hemel

Inleiding

¹In mijn eerste boek, Theofilus, heb ik de daden en het onderricht van Jezus beschreven, vanaf het begin

²tot aan de dag waarop **Hij** in de hemel werd opgenomen, nadat Hij de apostelen die Hij door de heilige Geest had uitgekozen, had gezegd wat hun opdracht was.

³Dat Hij leefde heeft Hij hun na zijn lijden en dood herhaaldelijk bewezen door gedurende veertig dagen in hun midden te verschijnen en met hen over het koninkrijk van God te spreken.

Afscheidswwoorden

⁴Terwijl Hij met hen at, gaf Hij hun deze opdracht: 'Ga niet weg uit Jeruzalem, maar blijf daar wachten op wat de Vader heeft beloofd, waarover jullie van Mij hebben gehoord.

⁵Johannes doopte met water, maar binnenkort worden jullie gedoopt met de heilige Geest.'

⁶Zij die daar bijeen waren, vroegen Hem: 'Heer, gaat U dan binnen afzienbare tijd het koninkschap over Israël herstellen?'

⁷Hij antwoordde: 'Het is niet aan jullie om te weten wat de Vader in zijn macht heeft vastgesteld over de tijd en het ogenblik waarop deze gebeurtenissen zullen plaatsvinden.

⁸Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen om mijn getuigen te zijn in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde.

Hemelvaart

⁹Toen Hij dit gezegd had, werd Hij voor hun ogen omhooggeheven en opgenomen in een wolk, zodat ze Hem niet meer zagen.

¹⁰Terwijl Hij zo van hen wegging en zij nog steeds naar de hemel staarden, stonden er opeens twee mannen in witte gewaden bij hen.

¹¹Ze zeiden: 'Galileeërs, wat staan jullie naar de hemel te kijken? Deze Jezus, die uit jullie midden in de hemel is opgenomen, zal op dezelfde wijze terugkomen als jullie Hem naar de hemel hebben zien gaan.'

Terugkeer

¹²Daarop keerden de apostelen van de Olijfberg terug naar Jeruzalem. Deze berg ligt vlak bij de stad, op een sabbatsreis afstand.

¹³Toen ze in de stad waren aangekomen, gingen ze naar het bovenvertrek waar ze verblijf hielden: Petrus en Johannes, Jakobus en Andreas, Filippus en Tomas, Bartolomeüs en Matteüs, Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Simon de Zeloot en Judas, de zoon van Jakobus.

¹⁴Eensgezins wijdde ze zich aan het gebed, samen met de vrouwen en met Maria, de moeder van Jezus, en met zijn broers.

Opdracht: Verdeel de tekst in verschillende delen en herlees elk onderdeel opnieuw.

Welke titel zou je geven?

Hoe begint de tekst? Wat valt daarbij op?

Duid aan in de tekst:

Welke personages zijn er?

Wat doen ze/zeggen ze?

Welke beweging(en) zie je/lees je in de tekst?

Wat doen ze/zeggen ze?

Wat is volgens jou de betekenis van het Hemelvaartsgebeuren?

Waar heb je nog vragen bij na het verwerken van de tekst?

2.2. De tekst doorgronden

In de tekst spreekt Jezus nog een laatste keer zijn leerlingen toe. Daarna verdwijnt Hij voorgoed voor hun ogen. Hij is weg, maar laat ons niet alleen. Terwijl de leerlingen onder de indruk zijn van de gebeurtenis, worden ze uitgenodigd niet naar de hemel te blijven staren.

Enkele vragen om over uit te wisselen met jouw buur:

Jezus vraagt zijn leerlingen te wachten op de komst van de Geest, waarom vraagt Hij dit volgens jou?

De beide mannen in het wit roepen op om niet naar boven te kijken. Wat zou dit kunnen betekenen?

Wat betekent “eensgezind bidden” voor jullie vandaag?

2.3. De tekst verwerken

We laten ons leiden door het kunstwerk hieronder.

Gabi Weiss, Auferstehung 3, 2013
(Schilderij op vlakglas – 61 x 64 cm)

Verwerkingsvragen

Kijk even in stilte naar de afbeelding.

Het is de moeite waard om nog eens de tekst van Hemelvaart te lezen.

Treed binnen in het tafereel

Volgende vragen kunnen helpen voor het groepsgesprek:

Welk licht werpt dit schilderij op de Hemelvaart van Jezus?

Hoe helpt het mij om de Bijbeltekst over de Hemelvaart anders of beter te begrijpen?

Welke elementen van het schilderij spreken mij in het bijzonder aan?

Hoe helpt het schilderij mij om de samenhang tussen kruisdood, verrijzenis, hemelvaart en Pinksteren beter te zien?

Programma B: Het verhaal van Pinksteren

2.1. De tekst lezen

Hand 2, 15-40

Toespraak van Petrus

¹⁴Daarop trad Petrus naar voren, samen met de elf andere apostelen, verhief zijn stem en sprak de menigte toe: ‘U, Joden en inwoners van Jeruzalem, luister naar mijn woorden en neem ze ter harte.

¹⁵Deze mensen zijn niet dronken, zoals u denkt; het is immers pas het derde uur na zonsopgang.

¹⁶Wat hier nu gebeurt, is aangekondigd door de profeet Joël:

¹⁷“Aan het einde der tijden, zegt God, zal Ik mijn Geest uitgieten over al wat leeft. Dan zullen jullie zonen en dochters profeteren, jongeren zullen visioenen zien en oude mensen dromen dromen.

¹⁸Ja, over al mijn dienaren en dienaressen zal Ik in die tijd mijn Geest uitgieten, zodat ze zullen profeteren.

¹⁹Ik zal wonderen doen verschijnen aan de hemel boven en tekenen geven op de aarde beneden, bloed en vuur en rook.

²⁰De zon verandert in duisternis en de maan in bloed voordat de dag van de Heer komt, groot en ontzagwekkend.

²¹Dan zal ieder die de naam van de Heer aanroept worden gered.”

²²Israëlieten, luister naar wat ik u zeg: Jezus van Nazaret is door God tot u gezonden, hetgeen gebleken is uit de grote daden en de wonderen en tekenen die God, zoals u bekend is, door zijn toedoen onder u heeft verricht.

²³Deze Jezus, die overeenkomstig Gods bedoeling en voorkennis is uitgeleverd, hebt u door goddelozen laten kruisigen en doden.

²⁴God heeft Hem echter tot leven gewekt en de last van de dood van Hem afgenomen, want de dood kon zijn macht over Hem niet behouden.

²⁵David zegt immers over Hem:

“Steeds houd ik de Heer voor ogen, Hij is aan mijn zijde, ik wankel niet.

²⁶Daarom verheugt zich mijn hart en jubelt mijn tong van blijdschap. Vervuld van hoop rust mijn lichaam,

²⁷want U zult mij niet overleveren aan het dodenrijk en het lichaam van uw trouwe dienaar zal niet tot ontbinding overgaan.

²⁸U hebt mij de weg naar het leven getoond uw nabijheid zal mij vervullen met vreugde.”

²⁹Volksgenoten, u zult mij wel toestaan dat ik over de aartsvader David zeg dat hij gestorven en begraven is; zijn graf bevindt zich immers nog steeds hier.

³⁰Maar omdat hij een profeet was en wist dat God hem onder ede beloofd had dat een van zijn nakomelingen zijn troon zou bestijgen,

³¹heeft hij de opstanding van de messias voorzien en gezegd dat deze niet aan het dodenrijk zou worden overgeleverd en dat zijn lichaam niet tot ontbinding zou overgaan.

³²Jezus is door God tot leven gewekt, daarvan getuigen wij allen.

³³Hij is door God verheven, zit aan zijn rechterhand, en heeft van de Vader de heilige Geest ontvangen, zoals beloofd was. Die Geest heeft Hij over ons uitgegoten, en dat is wat u ziet en hoort.

³⁴David is weliswaar niet naar de hemel opgestegen, maar toch zegt hij: “De Heer sprak tot mijn Heer: ‘Neem plaats aan mijn rechterhand,

³⁵tot Ik van je vijanden een bank voor je voeten heb gemaakt.’”

³⁶Laat het hele volk van Israël er daarom zeker van zijn dat Jezus, die u gekruisigd hebt, door God tot Heer en messias is aangesteld.’

³⁷Toen ze dit hoorden, waren ze diep getroffen en vroegen aan Petrus en de andere apostelen: ‘Wat moeten we doen, broeders?’

³⁸Petrus antwoordde: ‘Kom tot inkeer en laat u allen dopen in de naam van Jezus Christus om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de heilige Geest u geschonken worden,

³⁹want voor u geldt deze belofte, evenals voor uw kinderen en voor allen die ver weg zijn en die de Heer, onze God, tot zich zal roepen.’

⁴⁰En met nog veel meer woorden legde hij getuigenis af, waarbij hij een dringend beroep op zijn toehoorders deed met de woorden: ‘Laat u redden uit deze verdorven generatie!’

Opdracht:

Waar verwijst Petrus in zijn redevoering naar het Oude Testament?

Welke Bijbelse figuren of boeken?

Welke boodschap?

Hoe verbindt Petrus deze 'oude teksten' met Jezus Christus?

2.2. De tekst doorgronden

Dit fragment volgt onmiddellijk op de komst van de Heilige Geest. Met een gedruis worden de apostelen gestuwd. Ze spreken en iedereen hoort hen spreken in de eigen taal. Het particuliere wordt doorbroken! Het eensgezinde gebed wordt een eensgezinde getuigenis. Ze worden helaas (nog) niet begrepen. Tot Petrus opstaat en getuigt. Ga terug in gesprek met jouw buur met volgende vragen:

Hoe ervaar je de figuur van Petrus hier?

Wat hierbij kan helpen is volgend fragment uit Christoph Vekeman – *Tot God*:

Toch, hoe spectaculair heel wat gebeurtenissen waarvan het boek Handelingen gewag maakt ook mogen zijn, wat het echt verdient verbazingwekkend te worden genoemd, is de gedaanteverwisseling die met name Petrus sinds de dood – en de verrijzenis – van Jezus blijkt te hebben ondergaan. Konden wij hem voordien terecht omschrijven als een vent die amper minder wezelachtig dan de meeste mensen was, als iemand om wiens arme hart bij voortduring de schrik sloeg en die regelrechte doodsangsten uitstond bij de gedachte aan zijn eigen lafheid, dan heeft het mirakel waarvan hij getuige is geweest hem nu volledig, voor altijd en grondig veranderd in zijn absolute tegenbeeld. [...]

Al op de tweede bladzijde van Handelingen zien we dat hij, Petrus, naar voren treedt, zonder vorm van terughoudendheid zijn stem verheft en zich tot de Joden richt. De plaats van handeling hier is Jeruzalem, en het betreft een heuse menigte die staat te luisteren terwijl hij, zelf slechts in het beschermende gezelschap van zijn medeapostelen, er duidelijk niet over piekert een blad voor de mond te nemen. Hij valt nog liever dood, lijkt het.

Waarom zou Petrus zo sterk naar het Oude Testament verwijzen?

Wat brengt de Geest in deze twee fragmenten teweeg?

2.3. De tekst verwerken met Messiaen

Korte duiding Messiaen

Messiaen componeerde zijn Pinkstermis (Messe de la Pentecôte) in 1949–1950. Het is een zogenaamde orgelmis, bestaande uit vijf delen die tijdens de eucharistieviering gespeeld kunnen worden (Entrée, Offertoire, Consécration, Communion, Sortie).

Het vijfde deel, de Sortie – met de ondertitel *Le vent de l'Esprit* – draagt als Bijbels motto een vers uit het boek Handelingen: “Un souffle impétueux remplit la maison” (“Plotseling kwam uit de hemel een gedruis alsof er een hevige wind opstak, en heel het huis waar zij gezeten waren, was er vol van”, Hand. 2,2).

Het muzikale beeld van de Geest dat Messiaen in deze Sortie oproept, botst misschien met onze spontane verwachtingen. Geen zachte bries, geen verstilde innerlijkheid, maar een indrukwekkende stuwkracht die het hele huis werkelijk doet trillen. Luister vooral naar het begin van het stuk: een energieke, grillige beweging – “de Geest waait waar Hij wil” – voert je onmiddellijk mee, voortgestuwd door een krachtige orgelklank. De onvoorspelbare patronen lopen al snel uit op een bijna oorverdovende samenklank, waarmee Messiaen de ontwrichtende werking van de Geest verklankt.

Dit orgelstuk is een soort klankmeditatie over de manier waarop de Geest soms door ons leven gaat: niet altijd zachtaardig, maar wel levenwekkend; niet berekenbaar, maar bevrijdend. Laat het geweld van de orgelklank je niet afschrikken, maar vraag je af welke innerlijke ruimtes bij jou open mogen worden. Soms is juist de heilige ontregeling een vorm van genade.

Korte handreiking bij het luisteren

Aanbevolen versie:

https://www.youtube.com/watch?v=5MGkSUyL9sk&list=RD5MGkSUyL9sk&start_radio=1

0:00 – 0:15 – De eerste opstoot; de grillige bewegingen van de Geest

Het stuk opent met een explosieve beweging. Dit is de “souffle impétueux”, de “onstuimige adem” die onverwacht binnenvalt. Probeer de kracht niet te begrijpen, maar laat haar als klank over je heen komen.

Korte, onvoorspelbare motieven schieten alle kanten op. Luister alsof de Geest je uitnodigt om jouw vaste patronen even los te laten. Wat doet het met je als de muziek geen bekende weg volgt?

0:15 – 0:45 – De uitbarsting: het huis wordt vervuld

Een massieve, bijna verblindende samenklank vult de ruimte. Dit is geen chaos, maar een soort heilige overrompeling. Laat de toonmassa binnenkomen alsof ze jouw innerlijke ruimte wil openen.

0:45 – 2:25 – Werveling

De muziek blijft maar bewegen alsof ze niets en niemand toelaat om stil te blijven staan. De Geest brengt onophoudelijk in beweging. Waar nodigt de beweging jou uit om mee te gaan?

2:25 – 03:10 – De Geest stuwt voort

De Geestkracht neemt toe, het tempo versnelt voor een laatste stuwende beweging. Wie kan onbewogen blijven bij zoveel stuwkracht?

Reflectievragen na de beluistering

Welke gevoelens roept de muzikaliteit van de “hevige wind” in jou op: onrust, energie, weerstand, hoop?

Wat zou de Geest in jouw leven mogen “opengooien” of “in beweging zetten”?

Brengt de muziek je tot een ander perspectief op de tekst uit het boek Handelingen?

3. Antwoorden in gebed

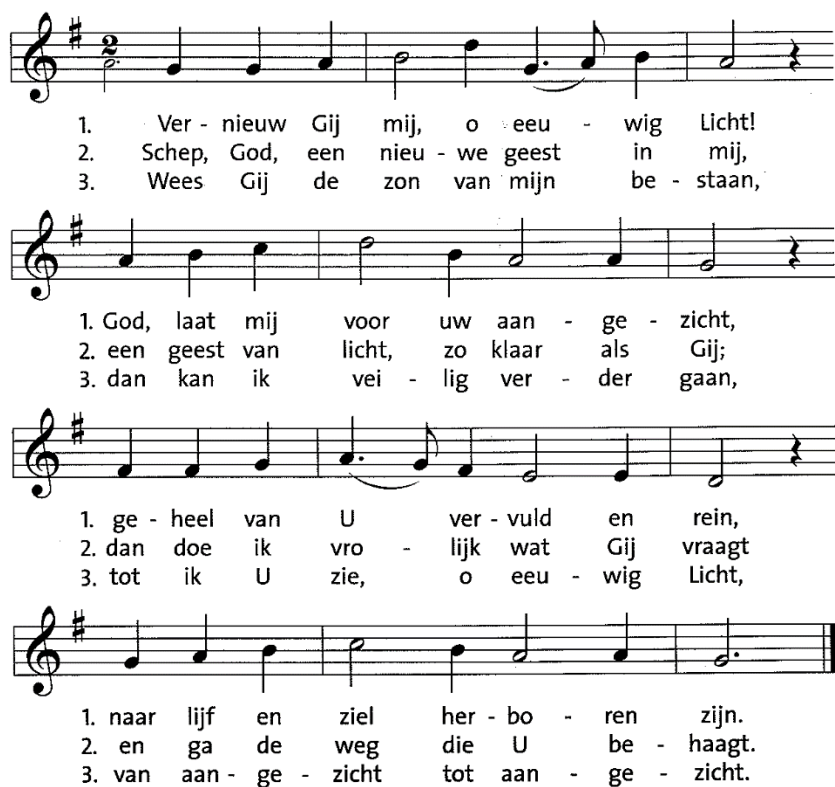
Voorzang *Allen*
God, kom mij te hulp. Heer, haast U mij te hel - pen.

Voorzang
Eer aan de Va - der en de Zoon en de hei - li - ge Geest,

Allen
zo - als het was in het be - gin en nu en al - tijd

en in de eeu - wen der eeu - wen. A - men. Al - le - lu - ia.

Hymne

1. Ver - nieuw Gij mij, o eeu - wig Licht!
2. Schep, God, een nieu - we geest in mij,
3. Wees Gij de zon van mijn be - staan,

1. God, laat mij voor uw aan - ge - zicht,
2. een geest van licht, zo klaar als Gij;
3. dan kan ik vei - lig ver - der gaan,

1. ge - heel van U ver - vuld en rein,
2. dan doe ik vro - lijk wat Gij vraagt
3. tot ik U zie, o eeu - wig Licht,

1. naar lijf en ziel her - bo - ren zijn.
2. en ga de weg die U be - haagt.
3. van aan - ge - zicht tot aan - ge - zicht.

Psalm 47

- 2 Klap in de handen, o volken,
juich God toe met jubelzang:
- 3 **geducht is de HEER, de Allerhoogste,
machtige koning van heel de aarde.**
- 4 Volken dwong Hij voor ons op de knieën,
naties legde Hij aan onze voeten.
- 5 **Hij koos voor ons een eigen land,
de trots van Jakob, het volk dat Hij liefheeft.**
- 6 Onder gejuich steeg God omhoog,
de HEER steeg op bij hoorneschal.
- 7 **Zing voor God, zing een lied,
zing voor onze koning, zing Hem een lied:**
- 8 God is koning van heel de aarde.
Zing een feestelijk lied.
- 9 **God heerst als koning over de volken,
God zetelt op zijn heilige troon.**
- 10 De vorsten van de volken zijn bijeen
in het gevolg van Abrahams God.
- 11 **Zijn schildwachten zijn ze op aarde.
Hoog is Hij verheven.**
- 12 Eer aan de Vader en de Zoon
en de heilige Geest
- 13 **Zoals het was in het begin en nu en altijd
En in de eeuwen der eeuwen. Amen.**

Schriftlezing (Hand. 2, 1-8)

Toen de dag van Pinksteren aanbrak, waren zij allen op één plaats bijeen. Plotseling kwam er uit de hemel een geraas alsof er een hevige wind opstak, en het vulde heel het huis waar zij waren. Er verschenen hun vurige tongen, die zich verspreidden en zich op ieder van hen neerzetten. Zij raakten allen vol van heilige Geest en begonnen te spreken in vreemde talen, zoals de Geest hun ingaf. Nu woonden er in Jeruzalem vrome Joden, afkomstig uit ieder volk onder de hemel. Toen dat geluid opkwam, liep de menigte te hoop en raakte in verwarring, omdat iedereen hen in zijn eigen taal hoorde spreken. Ze stonden versteld en vroegen zich verwonderd af: 'Maar dat zijn toch allemaal Galileeërs die daar spreken! Hoe is het dan mogelijk dat ieder van ons de taal van zijn geboortestreek hoort?

Voorbede

“Vandaag vraag ik de heilige Geest om ...”

Er kan een kaartje voorzien worden om een vraag op te noteren.

Deze kunnen bij de kaars en Bijbel of een icoon worden neergelegd.

Indien mogelijk kan er dan in de komende weken verder mee gebeden worden.

Onze Vader

Slotgebed

Heilige Geest,
bron van leven en liefde,
U die kwam op Pinksteren,
Kom ook in onze harten vandaag.

Waar wij bang zijn, geef moed.
Waar wij gesloten zijn, open ons.
Waar wij verdeeld zijn, breng ons samen.
Vervul ons met uw vuur van liefde,
zodat wij getuigen van U en Uw Zoon Jezus Christus
in woord en daad.

Kom, Heilige Geest.
Amen.